

ODNOSI MED BEOGRADOM IN MOSKVO SO SE SPET OHLADILI

Zakaj ni Jugoslavija podpisala moskovske izjave?

Tito se je odpovedal vojaški pomoči, ki jo je prejemal od ZDA - Skrb za popolno neodvisnost

Sklepi, ki so jih predstavniki svetovnega komunizma sprejeli v Moskvi ob proslavi 40. obletnice boljševiške revolucije, spadajo brez dvoma med najpomembnejše politične dogodke zadnjega časa.

Po dvotedenskih razgovorih in pogajanjih so komunisti priobčili dve izjavi, v katerih so določene smernice, ki naj se jih drže njihovi pristaši po svetu v svojem bodočem javnem delovanju. Ker se h komunizmu priznavajo dve velesili, kot sta Sovjetska zveza in Kitajska, številne druge države in milijoni ljudi na zapadu, je povsem naravno, da moskovski zaključki močno zanimajo tudi nekomunistične dežele.

Prva moskovska izjava, ki je nekak mirovni poziv in so jo podpisali predstavniki iz 64 držav, ni posebno važna. V njej rotijo komunisti vse odgovorne politične voditelje, naj z vsemi silami delajo na to, da ne izbruhne nova svetovna vojna ter da se vsi spori med državami rešujejo z miroljubnimi sredstvi.

Zelo važna je pa druga izjava dvanajstih komunističnih držav, ki je Jugoslavija ni hotela podpisati.

»ENAKI MED ENAKIMI!«

Voditelji jugoslovanskih komunistov, ki so se prejšnjo soboto zbrali na Brionih, so ta korak svojih odposlancev v Moskvi soglasno odobrili, niso pa navedli konkretnih vzrokov, zakaj je Jugoslavija odrekla svoj podpis. V uradnem sporočilu je le na splošno rečeno, da se Jugoslavi v nekaterih rečeh ne strinjajo z nazori ostalih komunističnih strank.

Nekoliko jasnejši je bil Tito: Jugoslavija, je rekel na Brionih, so začeli kot za časa Stalina iznova obrekovati. Obdolžujejo jo »revizionizma«, to se pravi, da spreminja nauk Marxa in Lenina.

Beseda revizionizem ni za nas nič hudega, za komuniste je pa žaljivka in kleveta. Obnašajo se podobno kot mi katoličani, če kdo hoče »popravljaliti« Kristusov nauk. Tak človek ni več pravi katoličan, temveč krivoverec.

Takisto zahtevajo komunisti od svojih pristašev brezpogojno pravovernost, sicer ga proglase za »revizionista«. Hudo je pa skozi desetletja bilo, da je bil revizionist vsakdo, ki ni ubogal Moskve ter slepo izvrševal njenih ukazov.

L. 1948 je Tito, kot znano, odpovedal pokorščino Kremlju, češ da zna on ravno tako kot Stalin, kaj je nauk Marxa in Lenina. Jugoslavi, je izjavil, ne priznavajo nad seboj nobenega gospodarja, biti hočejo z Rusi povsem enakopravni.

Isto misel je Tito ponovil v soboto na Brionih, ko je rekel, da si Jugoslavi sicer ne umišljajo, da so bolj pametni od drugih, zahtevajo pa, da jim Moskva prizna pravico biti »enaki med enakimi«.

NOVA KOMUNISTIČNA
INTERNACIONALA

Po Stalinovi smrti so novi gospodarji Rusije poslali v Beograd Hruščeva, Bulganina in Mikojana ter javno priznali pravico Jugoslovancov do popolne enakopravnosti. Moskva je obljubila, da se ne bo mešala v notranje zadeve niti jugoslovanske države niti jugoslovanske komunistične stranke. Jugoslavi naj o svojih rečeh odločajo sami po svoji pameti.

Iste pravice je Hruščev nameraval priznati tudi komunističnim strankam in vladam v drugih deželah in se po tem začel ravnati.

Politika čistk

In to je bil tudi poglobljen politični namen posvetovanj ob 40-letnici oktobrske revolucije.

Vodilni možje v Kremlju so imeli seve razlogov dovolj, se navduševati za internacionalo. Saj je postala, ko so jo pod imenom Kominterne l. 1919 ustanovili, kmalu glavno orožje, s katerim je boljševiška Rusija lahko posegala v potek svetovnih dogodkov.

Za sprejem v Kominternu je Lenin postavil 21 pogojev, med katerimi je bil tudi ta; da je vsaka komunistična stranka dolžna se podrediti vodstvu »mednarodnega glavnega stana proletarske vstaje zoper svetovni imperializem«, ki je bil seveda v Moskvi.

V Kominterni je vladala železna disciplina. Kdor se je upiral navodilom iz Kremlja, tega so enostavno odstranili. Da bi se vzdržala disciplina, so v komunističnih strankah izvajali od časa do časa tako imenovane čistke: Moskva je enostavno menjala strankam voditelje. Posebno hudo je bilo pod Stalinom, ki je neubogljive politike čestokrat povabil v Moskvo, od koder se niso več vrnili. Požrla jih je tema.

S takimi sredstvi je bilo seve lahko vzdržati disciplino. In tako je Stalin razpolagal domala v vsaki državi s sebi poslušno stranko; z njeno pomočjo je uprizarjal stavke ter vplival tudi na sklepe vlad in parlamentov. Za nekomunistične dežele je bilo Stalinovo poseganje v njih notranje zadeve kajpada neznosno, a si niso znale pomagati.

Da bi jih pomiril, je Stalin maja 1943 Kominternu razpustil ter vrnil komunističnim strankam vsaj na zunaj popolno svobodo in samostojnost. Bila je pač vojna in za Stalina

Toda kaj se je zgodilo? Na Poljskem in Madžarskem je izbruhnila ljudska vstaja, ki bi bila skoro strmoglavila ondotni komunistični vladavini. Moskva je bila na tem, da pride v teh deželah ob vsak vpliv in ugled.

Naravno, da so stalinovci začeli dvigati glave ter vpiti, da bo Hruščev spravil Rusijo ob vse stratežične in politične postojanke, ki si jih je z zadnjo vojno priborila v Evropi in drugod. Zavezniki bodo drug za drugim odpadali in Rusija ostane sama.

Da bi se ohranil na oblasti, je Hruščev čez noč ustavil razstalinizacijo ter se jel vračati k politiki čvrste roke pokojnega diktatorja. Kar iznenada je pričel Stalina celo javno hvaliti in veličati. Predvsem je pa sklenil rešiti za vsako ceno enotnost in disciplino v svetovnem komunističnem taboru ter obnoviti pod vodstvom Moskve komunistično internacionalo.

je bilo tedaj prvo, da premaga Hitlerja in zategadelj drži pri dobri volji zapadnjake.

JUGOSLOVANI SE UPREJO

Toda ko se je Stalin po vojni sprl z bivšimi zavezniki, je septembra 1947 iznova ustanovil internacionalo pod imenom Kominforma, misleč, da bo v njej takisto gospodaril kot v Kominterni.

Ker se maršal Tito v nekaterih vprašanjih ni strinjal s Stalinom, je ta sklenil izvesti po svoji navadi čistko v Jugoslaviji. Zamenjati je hotel jugoslovanskim komunistom voditelje, a se je pri tem temeljito prevaril.

Tito je ostal, pač pa je bila 18. aprila 1956 razpuščena Kominforma.

Po razočaranjih, ki jih je Kremlj doživel pred enim letom na Madžarskem in Poljskem, in po najnovejših velikih izumih, ki so obnovili ugled Sovjetske Rusije v svetu, so se pa v Moskvi čutili močne dovolj, da ustanove spet komunistično internacionalo.

Dne 22. novembra t. l. je 12 komunističnih držav podpisalo proglas, v katerem se Sovjetski Rusiji priznava iznova vodilna vloga v mednarodnem komunističnem gibanju ter izrecno obsoja sleherni »revizionizem« in »narodni komunizem«. Vsakdo je vedel, da so v Moskvi pri tem mislili v prvi vrsti na Tita in Jugoslavijo. To se je zgodilo pod vplivom čedalje močnejših stalinovcev, zlasti Suslova, ki se je pod Stalinom precej izpostavil v borbi proti Titu.

Za jugoslovansko odposlanstvo je že to bil zadosten vzrok, da so se v Moskvi zopet uprli ter podpis na skupni izjavi — odbili.

NOVICE Z VSEGA SVETA

Luna je ostala na zemlji

Ameriška vlada je več tednov naznanjala svoji in inozemski javnosti, kako se bliža trenutek, ko bodo tudi Amerikanci pognali v vesemirje svoj umetni mesec. To se je imelo zgoditi pretekli petek. Na izstrelišču se je zbralo okoli 200 časnikarjev, truma fotografov in radovednežev in vse televizijske priprave Združenih držav so bile naravnane tako, da bi milijoni bili priče zgodovinskega dogodka.

Toda ko so izvedenci prižgali raketo, se je luna nekoliko vzdignila, a se že po dveh sekundah usedla na tla ter z velikim pokom razletela. Iz nje je bruhnil velik oblak dima in plamen ognja in s tem je bil poskus pri kraju. Luna ni hotela zapustiti zemlje.

»Neodpustljiva napaka«

Da se je poizkus ponesrečil, samo na sebi ni seve nič posebnega, Bogsigavedi, kolikokrat so se izjalovili poskusi Rusom, preden je zletel njihov sputnik v vesemirje! Razlika je le v tem, da so Rusi delali poskuse tajno, tako da za njihove neuspehe ni nihče v svetu nič zvedel. Takisto, piše ameriško časopisje, bi bila morala ravnati vlada v Washingtonu. Šele tedaj, ko bi bila umetna luna že v vesoljstvu, naj bi se o tem obvestila javnost.

STRAŠNA NEZGODA

Na progi Milan - Rim blizu postaje Cologno se je v ponedeljek primerila ena največjih železniških nesreč, znanih zadnje čase v Italiji.

Približno 200 metrov pred postajo je tovornik, poln žita, vozil čez železniški prehod, ko so se kar naenkrat spustile zapornice, tako da je vozilo obtičalo med tiri in ni moglo naprej. Vtem je pribobnal vlak z brzino 130 km na uro ter se z neznanšo močjo zagnal v avto. Sunek je bil tako silen, da so se nekateri vozovi s peklenskim truščim razleteli kar na kose. Deli vagonov so frčali, kot bi bili iz lepenke, 400 metrov naokoli.

Pri nesreči je našlo smrt 15 ljudi, tridesetorica oseb je pa bila ranjena, nekatere zelo resno. Med umrlimi je tudi Tržačan dr. Mario Milazzi. Nezgoda je presunila vso javnost v republiki.

BRZOJAVKA ZOLIJU

Načelnik vlade Zoli je pred kratkim sprejel predsednika in podpredsednika Združenja beguncev iz Julijske krajine in Dalmacije, ki sta mu predložila svoje zahteve in pritožbe. Da bi demokristjanski državnik vedel, koga je pravzaprav sprejel, so tržaški socialni demokrati, republikanci, nennijeveci in radikalci poslali v torek Zoliju brzojavko naslednje vsebine:

Predsednik beguncev g. Sauro je bil za časa Hitlerja poveljnik fašistične milice v Istri, podpredsednik De Maineri pa fašistični tajnik na Reki.

Oba sta bila torej Mussolinijeva priganjača in kot taka zakleta sovražnika demokracije in preganjalca narodnih manjšin. Za vsakega treznega človeka je zato naravnost zapopadljivo, kako si moža s tako preteklostjo drzneta še govoriti o narodnih manjšinah.

Veliki dnevnik New York Herald Tribune je napisal, kako je krivda Amerikancev že v tem, da so se dali prehiteti od Rusov. »Uprizoriti zadnjo burko vpricho fotografiskih, kinematografskih in televizijskih priprav je pa neodpustljiva napaka.«

Ugled Amerike je zavoljo tega močno trpel v svetu. In tako mora Amerika doživljati, kako se njeni vladi v inozemstvu in doma ljudje smejejo ali se nanjo jezijo.

»Nikdar ni še bila tako mogočna država«, piše Corriere della Sera, »v tako važnem času v rokah tolikanj nesposobnih mož.«

In to se je moralo primeriti ravno dober teden pred zgodovinskim zasedanjem Atlantske skupnosti v Parizu, na katerem bo izid pogajanj odvisen v prvi vrsti od Amerike. Njeni državniki so hoteli s satelitom zabrisati za vsako ceno vtis, ki so ga naredili ruski izumi na svetovno mnenje, ter priti v Pariz s povečanim ugledom, pa so se le osmesili. To je bilo povsem nepotrebno, zakaj ves svet že tako ve, in Hruščev sam je priznal, da bodo Amerikanci prej ali slej pognali v vesemirje svojo umetno luno. Vse je samo vprašanje časa.

S svojim nastopom italijanskim rojakom v Jugoslaviji lahko le škodujeta. Če bi jim hotela reš koristiti, bi se morala skriti v temo in molčati.

MALI PRIHRANKI

Naložbe na poštne hranilnici v Italiji so znašale ob koncu oktobra nad 1490 milijard lir, ali okrog 100 milijard več kot lani ob istem času. To dokazuje, da mali ljudje v Italiji pridno varčujejo ter da se gospodarsko stanje v republiki polagoma izboljšuje.

„Zahteva avstrijske javnosti“

Pretekli teden se je v dunajskem parlamentu zaključila razprava o zunanji politiki, med katero so zastopniki vseh strank govorili tudi o razmerah na Južnem Tirolskem.

Posebno pozornost je zbudila izjava zunanjega ministra Figla, iz katere mnogi sklepa, da se Avstrija pripravlja spremeniti svojo dosedanje politiko do Italije.

O Južnem Tirolu, je dejal Figl, doslej nisimo govorili, ker nam je bil glavni cilj, da dosežemo od Rima nekaj *praktičnih pridobitev za manjšino*. »Toda razgovori, ki smo jih zadnji čas imeli z zastopniki Italije, so odkrili tako temeljne razlike v nazorih, da danes ne morem več zagovarjati naše dosedanje udržanosti. Vtem je položaj na Južnem Tirolskem postal nevaren in zahteva hitrih dejanj. Južni Tirolci so nas pozvali, naj se z vso močjo in vsemi sredstvi zavzamemo za uresničenje pariške manjšinske pogodbe. Temu pozivu se ne moremo in nečemo izmakniti.«

»Kljub vsem težavam,« je nadaljeval Figl, »še vedno upam, da bo v Italiji zmagal čut za

EISENHOWER

Predsednik Združenih držav se je že toliko popravil od zadnje kapi, da so mu zdravniki po temeljiti preiskavi dovolili se udeležiti prihodnjega zasedanja Atlantske zveze v Parizu. Eisenhower odpotuje v Evropo jutri.

OGLAŠA SE TUDI MADAGASKAR

Nova francoska vlada ima hude težave že v Severni Afriki, kjer vse nekdanje kolonije težijo po popolni neodvisnosti. V borbo za samostojnost je sedaj stopil še veliki otok Madagaskar, ki ima 590.000 kvadratnih kilometrov (večji je kot Francija) in nad pet milijonov prebivalcev. Na otoku, ki slovi po bogatih ležiščih redkih rudnin, so Francozi že leta 1947 zatrli s silo gibanje za neodvisnost. V začetku tega meseca so se pa v glavnem mestu Tananarivi zbrali voditelji nacionalističnih strank in so sprejeli sklep, da je treba nadaljevati z novo močjo borbo za narodno svobodo in neodvisnost.

SPET OTOK CIPER

V ponedeljek se je pričela v New Yorku razprava o Cipru. Grčija je stavila predlog, naj Združeni narodi priznajo ondotnemu prebivalstvu pravico, da sme samo odločati o svoji bodočnosti.

Da bi Grki pritegnili pažnjo sveta na razmere na Cipru, so na otoku uprizorili splošno stavko ter priredili v vseh krajih demonstracije, ki jih je vodila tajna organizacija Eoka.

Pri tem je prišlo do spopadov z vojaštvom in orožniki. Dijaki so s streh šol metali na policijo kamnje in polena in z vseh cerkva so doneli zvonovi. Okrog 900 oseb je bilo zaprtih in približno sto ranjenih.

Kdor torej misli, da narodno čustvovanje umira, se zelo moti. Nacionalizem je zlasti v vzhodnih deželah, ena največjih gibalnih sil današnjega časa.

TRIJE SENATORJI

Senat je po daljši obravnavi sklenil sprejeti v volilni zakonski osnutek člen, po katerem naj Tržaško ozemlje zastopajo v Rimu trije senatorji.

pravico ter prodrlo načelo, da je treba spoštovati mednarodne dogovore.«

Že dalj časa razmišljajo

»Avstrijska javnost z rastočo močjo zahteva od zvezne vlade, naj južnotirolsko vprašanje predloži v odločitev kaki mednarodni oblasti. O tej zahtevi in njenih posledicah že dalj časa temeljito in zrelo razmišljamo. Vendar se nam zdi, da bi se smeli obrniti na mednarodna mesta z upravičenostjo šele tedaj, ko bi se izkazalo, da je ves naš trud za koristne razgovore in stvarne uspehe v tem vprašanju bil zamar.«

Iz besedi dr. Figla izhaja, da se Avstrija pripravlja predložiti vprašanje nemške manjšine mednarodni javnosti. Na Dunaju menijo, da bo do tega prav gotovo prišlo, ker imajo le malo upanja, da bi se mogli z Italijani glede Južnega Tirola zediniti.

Toda kako bo Avstrija mogla nastopati prepričljivo in z uspehom pred svetom, če se sama ne drži mednarodnih pogodb, ki jih je podpisala v korist slovenske in hrvatske manjšine na lastnem ozemlju!?

NOVICE

ITALIJA IN RUSIJA

Prihodnji teden bodo zastopniki demokristjanske in sovjetske vlade podpisali v Rimu novo trgovinsko pogodbo med obema državama, ki začne veljati od začetku 1958 ter bo trajala za dobo 4 let. V tem času si bodo izmenjali blaga v vrednosti nad 300 milijard lir. Rusi bodo kupovali v Italiji v prvi vrsti tkanine, stroje in druge končane izdelke, izvažali pa v zameno surovine.

Spet lahko vidimo, kako je politika ena stvar, kupčija pa druga.

PREOSNOVA PARLAMENTA

Med političnimi strankami ni še edinosti, kako naj bi se uredil v Italiji bodoči senat. Poslanecem traja, kot znano, mandat 5 let, senatorjem pa 6.

Demokristjani zahtevajo, naj za obe zbornici velja odslužba 5 let in volitve naj se opravijo istočasno za poslance in senatorje. To že zavoljo tega, da se prihranijo stroški. Vsake volitve stanejo namreč davkoplačevalce približno 6 do 7 milijard lir. Razen tega so pa že redni stroški za parlamentarce precej visoki. Vsak poslanec in senator stane, če upoštevamo mesečno plačo, sejnine, razne doklade in druge stroške, pol milijona lir na mesec ali 6 milijonov na leto.

Do danes so se v Rimu zedinili le v tem, da se senat pomnoži za 90 članov, se pravi, da se poveča breme ljudstva za 540 milijonov na leto. Vse drugo je še neodločeno in visi v zraku. To ni nobena resna preosnova parlamenta.

POŠTA O BOŽIČNIH PRAZNIKI

Na voščilne razglednice za božične praznike in Novo leto prilepiš le znamko 15 lir, kar velja tako za Italijo kot za inozemstvo. Poleg podpisa pa ne sme voščilo obsegati več kot 5 besedi.

SKOZI ALPE

V Torinu se je ustanovila že dolgo časa pričakovana družba za gradnjo predora pod Velikim Sv. Bernardom. Vežal bo Italijo in Švico. Za začetni kapital so zbrali 200 milijonov lir, delo bo pa stalo več kot šest milijard in bo končano čez nekaj let.

OD PLANIN DO MORJA

Ko bodo uresničeni veliki načrti, ki leže za sedaj še v miznicah odgovornih ljudi, bo hribovska Švica dobila dohod do morja. Načrt je tale: od Benetk bi ladje lahko plule po reki Padu do Cremona, od tu bi potegnili 76 km dolg prekop do Milana, od Milana pa še drug prekop, dolg 67 km, do jezera Lago Maggiore, ki leži deloma v Švici.

Vodna pot bi bila velikega gospodarskega pomena. Prevozní stroški bi se pocenili in Švica bi bila povezana naravnost z morjem. Po prekopih in Padu bi lahko vozile ladje s 1000 ton nosilnosti.

SKRB ZA ZDRAVJE

Po zadnjih podatkih ima Italija okoli 2.300 bolnišnic, zdravilišč in umobolnic. Med temi zavodi jih je nič manj kot 891 v zasebnih rokah, tako da ima država z zdravstvom manj stroškov, kot bi človek mislil. Zdravnikov je v Italiji 22 tisoč 300. Za deželo s 50 milijoni duš vsekakor premalo.

ŠE VEDNO STRAŠI

Italško-venezuelanska banka v Caracaju je izdala zlatnike s podobami znanih mož iz zadnje vojne: tako z glavo Churchilla, Roosevelta, Stalina, Hitlerja in tudi Mussolinija.

Rimska vlada je dovolila uvoz teh cekinov, ki veljajo po 14.000 lir kos. Kdor si bo hotel nabaviti za spomin zlato glavo voditelja črnosrajčnikov, jo bo lahko kupil v Italiji. Tudi to je propaganda za fašizem.

NOV IZUM

Guba na moških hlačah je bila že od nekdanj posebna odlika. Nerodno je le bilo, da se je obleka tako hitro zmečkala. Zdaj je pa avstralski kemik Lipson iznašel svojevrsten galun, s katerim se blago tako prepoji, da ostane stalno zlikano. Guba na hlačah bo baje večna. Za izum je Lipson dobil lepe milijone.

LOVSKA SMOLA

V Valle di Sbaglio poleg Ferrare so priredili pred kratkim velik gosposki lov, a vsi skupaj so počili le enega merjasca. Obstrelili pa so 4 gonjače, gospoda župana, poveljnika gasilcev, višjega uradnika z ministrstva in še 2 dva druga gospoda. Takih lovecev reši nas, o Gospod!

MAJHNA RAZLIKA

Lani so v Združenih državah pokadili moški za 18 milijard tobaka, ženske pa pognale v zrak 16 milijard lir. V Ameriki v tej stvari potemtakem skoro ni razlike med spoli.

Po svetu

Australija — V Sidneyu so zapodili iz službe pismonošo, ker je imel bolešno navado, da je odpiral pisma in tista z žalostno vsebino kratkomalo sežigal. Pri tem si je umišljaj, da je pravcati dobrotnik, češ da odvrča od bližnjega vse, kar je neprijetno.

Anglija — V Londonu deluje posredovalnica za možitve, ki preskrbuje zakonskega druga samo ženskam, katere so najmanj 190 cm visoke.

Aljaska — V Bethelu je lastnik neke kino dvorane obenem trgovec z ribami. Če ljudje nimajo denarja, lahko plačajo vstopnino tudi z ribami. Mečejo jih v poseben sod ob vhodu. Lastnik spravi ribe v zalogo ter jih naslednjega dne prodaja.

Švedska — V velikem trgovinskem brodogradu Švedske primanjkujejo mornarji. Zato je strokovna zveza pomorskih častnikov sprožila predlog, naj se kot mornarji jemljejo v službo tudi ženske.

Velika Britanija — Neka tovarna zdravil je začela izdelovati tablete proti lajanju. Dajejo jih psom, kadar žele, da bi s svojim laježem ne nadlegovali sosedov. Take tablete bi morali jemati tudi nekateri naši politični nasprotniki.

Italija — Sloviti nagnjeni stolp v Pisi se pomakne vsako leto 5 milimetrov proti zemlji. Veščaki so izračunali, da bo stal še okrog 250 let in tedaj se bo zvrnil.

Zakaj ni Jugoslavija podpisala moskovske izjave?

(Nadaljevanje s 1. strani)

V NOBENEM VOJAŠKEM TABORU

Potem ko se jim je po zelo nevarnem boju posrečilo se otresti odvisnosti od Kremlja in Stalina, se jim je zdelo nesprejemljivo, da bi sedaj polagali račune o svoji notranji in zunanji politiki Nikiti Hruščevu in Suslovu.

Razen tega je treba upoštevati, da zahteva moskovska izjava z dne 22. novembra od komunističnih držav, naj se čvrsto združijo v vojaškem taboru, ustanovljenem pred nekaj leti s tako imenovanim Varšavskim paktom.

To potrebo so utemeljili s svoječasnimi besedami pokojnega Lenina, ki je trdil, da se »razpadajoči imperializem« lahko vzdrži pri življenju samo še »z napadalnimi vojnami«. Proti temu se je treba postaviti odločno v bran ter obenem poskrbeti, da se med narode razširi obstoječi »socialistični sistem«.

Dolžnosti, ki bi jih morala Jugoslavija prevzeti s podpisom izjave, bi jo bile torej spravile v nasprotje z vso njeno zunanjo politiko. Ta sloni namreč, kot vemo, na treh načelih: najprej na tem, da se Jugoslavija ne sme priključiti niti vzhodnemu niti zapadnemu taboru; nadalje na ideji, da je treba miroljubno sodelovati z vsemi deželami na svetu, pa naj imajo katerokoli notranjo ureditev, in končno na zahtevi, da se nihče ne sme mešati v notranje zadeve Jugoslavije.

AMERIKA IN JUGOSLAVIJA

Težnja po brezpogojni in popolni neodvisnosti je bil torej glavni vzrok, da se Jugoslavija ni priključila izjavi dvanajstoricе komunističnih držav ter da se ni niti udeležila

njihovih skupnih posvetovanj in pogajanj.

Isto zunanje politično načelo je nagnilo tudi maršala Tita, da je zaprosil Ameriko, naj ukine dosedanje vojaško pomoč Jugoslaviji. Kako naj si razlagamo ta korak, ki je močno iznenadil mednarodno javnost? Podrobnih vzrokov mi seve ne poznamo, a si stvar razlagamo takole:

Amerika je, kot znano pod pritiskom svojega javnega mnenja bila večkrat na tem, da zmanjša ali celo ukine vojaške dobave Jugoslovanom. Vsakokrat ko se je Tito odločil za kakšen zunanjepolitičen korak, ki Amerikancem ni prijal ali se jim je zdel sumljiv, je jugoslovanski vojski pretila nevarnost, da ostane brez orožja.

Pomisliti je treba nadalje, da Jugoslavija za ameriško orožje ni imela neobhodno potrebnih nadomestnih delov. Amerika je lahko vsak čas ustavila njihovo dobavo ter s tem povzročila, da se vojaški stroj Jugoslavije ustavi. Tako je Tito proti svoji volji prihajal v odvisnost Združenih držav.

Da bi bilo konec sumničenj in vojaške odvisnosti je zato Jugoslavija naprosila Washington, naj pomoč ukine. Pri tem je morala odločeval tudi pomislek, da se sodobno orožje dandanašnji tako naglo izpopolnjuje, da že v nekaj letih zastari ter postane brez koristi. V novi vojni bi odločevale zato le industrijsko najbolj razvite velesile in ne srednje in male države. Čemu torej tratiti brezpotreben denar?

Amerika je prošnji Jugoslavije ugodila ter obenem obljubila, da ji bo prožila tudi v bodočnosti gospodarsko pomoč ter z njo po možnosti obenem politično sodelovala.

Dopisi s Tržaškega

ZAHTEVAJO NOVE VOLITVE

Konec prejšnjega tedna so tržaški socialni demokrati, republikanci, socialisti in radikalci poslali podprefektu Macciotti opomin, naj do 14. januarja 1958 razpiše nove volitve v tržaški občinski svet. Vlogo so utemeljili s tistim členom občinskega in pokrajinskega zakona, ki določa, da se nove volitve morajo razpisati 3 mesece po razpustu občinskega sveta. Vlagatelji poudarjajo, da bodo smatrali vse tiste ukrepe, ki jih bo občinski komisar izdal po pateku omenjenega roka, za nezakonite.

Nekaj dni zatem so enako vlogo predložili prefekturi tudi tržaški komunisti.

TRGOVCI PROTESTIRAJO

V ponedeljek je bilo zborovanje Združenja tržaških trgovcev na drobno. Razpravljali so o novem trošarinskem davku za leto 1958, ki ga tržaška občinska komisarska uprava namerava, kot smo poročali, znatno zvišati. Trgovci so soglasno sprejeli resolucijo, v kateri odločno odklanjajo povišanje davka, ki naj bi ostal nespremenjen. Če bi oblastva vztrajala pri svoji zahtevi, so trgovci zagrozili, da bodo obrate kratkomalo zaprli in odpustili vse uslužbence. Združenje je pozvalo svoje člane, naj se o davku sploh ne pogajajo s trošarinskim uradom, temveč naj to delo prepuste svojim zakonitim predstavnikom.

STAVKE SE NADALJUJEJO

Kljub odločni borbi delavstva, ki ga podpira domala vsa javnost, se stanje v tržaških ladjedelnicah ta teden še ni uredilo. Ker vodstvo podjetja noče popustiti, so delavci v ponedeljek ob 12. uri spet zapustili svoja službena mesta. V torek so stavkali dve uri. Predstavniki delavcev so razglasili, da bo v prihodnjih dneh ponovno splošna stavka.

V Rimu se medtem sindikalni voditelji že več dni trudijo, da bi se pričela nova pogajanja med delodajalci in delavstvom. V tej zvezi poročajo, da se je minister za delo Gui pred dnevi sestal s predsednikom vlade, ki je od vodstva ladjedelniškega podjetja baje dosegel, da je deloma spremenilo svoje stališče.

BARKOVLJE

Pred kratkim smo pisali o slabem stanju barkovljanskih poti. Šlo je takrat zlasti za Bovedsko cesto, ki je bila zares obupna in je deloma še danes. V zadnjem času so jo sicer očistili, a je niso razširili. Najbrž drži pregovor, da sta obljuba in dejanje dve škodljivi stvari. Občinska uprava, ki mnogo obljublja, a malo izvrši, ima pa raje enkratno škodo.

Zelo slaba je zlasti pot od Ščukovih na Proseški cesti do Gašperjev. Do stopnic, ki jih je nič manj ko 190, še gre, ker je cesta široka, da lahko po njej vozi tudi večji avtomobil. Toda od stopnic do Gašperjev je pot skoraj neuporabna.

Gašperji mislimo, da bi občina ne propadla, če bi to cesto enkrat zares temeljito popravila. Potrebno je, da nanjo postavijo granitne kocke, ki edine lahko preprečijo, da se po vsakem naliwu nabere na Proseški cesti nekaj vozov gruča. In to se dogaja večkrat v letu.

DEVIN

V ponedeljek smo položili k večnemu počitku 72-letnega domačina Angela Gabrovca. Pokojnik je bil še do pred nekaj dnevi zdrav in zato je vest o njegovi smrti bridko iznenadila vse vaščane. V noči med soboto in nedeljo mu je po dvodnevni boleznini nadomna odpovedalo srce.

Bil je mož vedrega značaja in dober družinski oče. Naj mu Bog da večni mir in pokoj. Gospe soprogi, otrokoma in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

BORŠT

Pred dnevi so začeli preurejevati tukajšnja šolska poslopja. Stavbo bodo, kot znano, razširili, tako da se našim šolskim otrokom prihodnje leto ne bo treba več stiskati v tesnih učilnicah.

Vaščani želijo, naj občinska uprava poskrbi, da se popravijo tudi vaške poti. Mnenja smo, da bi jih bilo treba na spomlad asfaltirati, kajti le tako delo bi bilo zares temeljito in trajno.

MAVHINJE

Enoličnost dolgih jesenskih vaških večerov je prejšnji četrtek pretrgalo miklavževanje v Terčonovi dvorani. Prijetne prireditve se je poleg večine naših otrok udeležilo tudi lepo število odraslih, ki so z zanimanjem sledili priložnostni igri ter pazljivo poslušali nauke in opomine sv. Miklavža. Na koncu so otroci bili obdarovani ter srečni in veseli odhajali na svoje domove.

Prirediteljem veselega večera se vaščani prav srčno zahvaljujemo.

SESLJAN

Pred dnevi je podjetje Milič pričelo preurejevati cesto proti železniški postaji. Odpravili bodo nekaj ovinkov ter pot razširili.

Občinski odbor je prejšnji teden sklenil ojačiti javno razsvetljavo vzdolž glavne ceste, izvršiti zadnja dela na poti v sesljsko pristanišče ter pričeti z gradnjo nove greznice v vasi.

Urad za tujski promet v Trstu je prejšnji teden sprejel sklep, naj se vsa obala od Štivanja do Sv. Križa proglasi za turistično področje. Predlog bo moralo odobriti še notranje ministrstvo. Stvar je važna, ker se v Devinu in Sesljanu ne more ustanoviti krajevna ustanova za tujski promet vse dotlej, dokler notranji minister ne potrdi omenjenega predloga.

OPČINE

Prejšnji teden smo ob številni udeležbi vaščanov pokopali 91-letno domačinko Uršulo Sosič, vdovo Danev. Bila je najstarejša Openka in vse življenje zavedna slovenska mati. Pevski zbor je pokojnici v slovo zapel nekaj ganljivih žalostink.

Naj v miru počiva. Sorodnikom naj gre naše iskreno sožalje.

DOMJO

V torek smo na pokopališču v Boljuncu položili k večnemu počitku gospo Karlo Adamič, mater tržaškega gospodarstvenika dr. Mira Adamiča. Naj plemeniti pokojnici in zavedni slovenski ženi sveti večna luč. Hudo prizadetim sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

LONJER

V listu smo se že večkrat pritožili, da se na glavni cesti v mesto prepočasi nadaljujejo dela. Res je sicer, da pot popravljajo delavci Selada, ki zaradi znanih razlogov niso bogvekakoli hitri; a kar se tu dogaja, presega že vse meje.

Če hočejo vaščani v mesto, morajo pešati do Katinare ali do Pertotove gostilne, kajti samo do tja vozi lonjerski avtobus. In to ne traja morda le 14 dni ali 1 mesec, temveč že nad štiri mesece. Zato pričakujemo, da bo ta zadeva rešena vsaj do božičnih praznikov.

SLIVNO

Občinski odbor je prejšnji petek med drugim razpravljal o gospodarskem načrtu, ki so ga pred kratkim odobrila nadzorna oblastva. Sklenil je popraviti cesto iz Slivnega v Nabrežino, za kar je določenih okrog 3 milijone lir. V vasi nameravajo nadalje namestiti javno telefonsko govornico. To delo pa je odvisno od samih vaščanov: treba je namreč najti zasebnika, ki bo stavil na razpolago primeren prostor za napravo ter plačal letno pristojbino, a zato prejemal odškodnino za posamezne telefonske razgovore.

ŠTIVAN

Da ustreže upravičeni zahtevi prebivalcev Devina, Štivanja in Medje vasi, bo občinska uprava vključila v proračun prihodnjega leta vsoto denarja za napeljavo vodovoda na naše pokopališče. Za delo zahteva Acegat 250 tisoč lir. Če pomislimo, da je za to potrebno napeljati le okrog 100 m cevi čez cesto, je vsota vsekakor pretirana. Ne glede na to upamo, da bo tudi naše pokopališče dobilo na spomlad tekočo vodo.

OBVESTILO KMETOVALCEM

Kmetijsko nadzorništvo je v sredo pričelo razdeljevati nakazila za krmno mešanico Sole. Na vsako glavo živine je določenih 50 kg mešanice po znižani ceni; posamezni kmetovalec je dobi največ za 4 glave. Sto kg krme stane 6.200 lir, od katerih je treba odbiti 1.900 lir prispevka. Ob dvigu nakazila bo zato živinorejec moral plačati 2.150 lir za 50 kg mešanice.

Nakazila dobiš na Kmetijskem nadzorništvu v Trstu, ul. Ghega 6, in sicer od 8.30 do 12. 30.

Na tržaškem vseučilišču je 10. dec. z uspehom položila zaključni izpit iz kemije gđc. Nevenka Petelin. Novi doktorici iskreno čestitamo.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali ob bridki izgubi naše matere in ljube žene

Marije Parovel (Maričke)

se toplo zahvaljujemo. Posebna zahvala čas. g. župniku, darovalcem cvetja, pevcem ter vsem ostalim, ki so jo spremljali k večnemu počitku.

Zalujoči mož Anton
ter sorodniki Slavec

Boljunec, 11. dec. 1957. in Petrov

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE

obvešča, da se bo vršil redni letni občni zbor sindikata v nedeljo, 15. decembra 1957, ob 9. uri v risalnici Višje realne gimnazije, v Ulici Lazzaretto Vecchio 9/II.

— Dopisi iz Goriške —

IZ JAMELJ

Vredno je sporočiti javnosti, da je letos naš občinski svetovalec Jože Pahor pride al na svojem zemljišču izredno repo. Saj so posamezni sadovi tehtali tudi do 4 kg, skoro vsaka repa pa je imela najmanj 1,5 kg teže. Sodijo, da je samo z ene njive pripeljal domov 50 stotov repe. Ne pomnimo, da bi se kaj takega že zgodilo v naši vasi. Od kod tako bogastvo? Repa je zrasla na spočiti nji- vi, ki že nekaj let ni bila zorana in jo je naš domačin dobro pognojil.

Jameljci še vedno zama čakamo, da bi se uredilo napajališče pri Laškem jezeru. Že precej časa je preteklo, odkar je tudi Novi list poročal o uradnem obisku goriškega prefekta v Doberdolu. Tedaj je prefekt obljubil, da se bo tudi za to zadevo zanimal. Imamo do 180 glav živine, ki je najvažnejši vir naših skromnih dohodkov. Zato je ureditev napajališča izredne važnosti.

IZ ŠTEVERJANA

Ob trgatvi in po njej smo bili Števerjanci zelo zaskrbljeni, kaj bo z našimi še precejšnjimi vinskimi zalogami lanskega leta. Danes smo, hvala Bogu, pa rešeni te velike skrbi. Vinska trgovina si je namreč utrla pot in, kar je najvažnejše, je to, da ima letos vino morda prvič po dolgih letih pravo ceno, in sicer od 105 do 130 lir za liter. Največ vina sta letos pri nas pokupila trgovca Scolaris in Milani, pa tudi goriški in tržaški gostinčarji ga živahno in radi kupujejo.

Društvo neposrednih obdelovalcev zemlje v Števerjanu obvešča vaščane, da zdravnik kmečke bolniške blagajne dr. Giovanni Belli sprejema razen ob sobotah in nedeljah stranke vsak dan, in sicer od 11. do 12. ure v Gorici na Korzu Italia št. 86 (tel. 53-60).

Prefektura je prejšnji teden odobrila razne sklepe našega občinskega sveta. Gre predvsem za prostovoljno odpoved službe občinskih uradnikov, za namestitve telefonske govorilnice v Uklancih ter izplačilo letne odškodnine trgovcu Terpinu.

Z OSLAVJA

Goriška mestna uprava se je končno odločila, da popravi pot na našem Brjaču, ki je bila po napeljavi vodovoda nujno potrebna obnove. Zato je tja navozila 25 kub. m peska. Preden smo ga pa posuli, smo domačini pot primerno popravili in izkopali tudi jarke za odtok vode; pri tem delu smo žrtvovali okrog 25 delovnih dni. Peska je žal bilo premalo, kajti zmanjkalo ga je za zadnji del poti. Čeprav domačini pot le malo rabimo, bi jo vendar radi posuli zaradi tujcev, ki pogosto obiskujejo naše kraje. Zato prosimo mestno upravo, da bi k nam navozila še dva tovornika peska, kolikor bi ga bržkone zadostovalo, da posujemo z njim še zadnji konec.

IZ SOVODENJ

Naša občinska uprava je na svojem sedelu pripravila dva prostora za prepotrebno in tako zaželeno matersko posvetovalnico. V ta namen je bilo v letošnji proračun tudi že stavljenih 310 tisoč lir. Dejanski stroški za posvetovalnico, ki jih bo morala nositi občina, pa bodo znašali manj, ker je prefektura medtem iz svojega podpornega sklada prispevala 60 tisoč, 100 tisoč lir podpore pa je

obljubilo vodstvo ONMI iz Gorice.

Prefektura je v ponedeljek odobrila sklepe našega občinskega sveta, ki zadevajo prodajo zemljišča Albini Devetak, por. Malič, nadalje sporazum s kmečko bolniško blagajno ter izplačilo stroškov goriški bolnici za občinske bolnike.

Z VRHA

V četrtek preteklega tedna je nepričakovano zabrnal naš mrtvaški zvon ter žalostno oznanil smrt 71-letnega domačina Ivana Devetaka. Čeprav ga je v zadnjem času mučila težja bolezen, jo je pokojnik prenašal kot junak, saj je bil tudi drugače vedrega značaja. Kako je bila ta slovenska korenina od vseh spoštovana, je pričala velika udeležba pri njegovem pogrebu. Naj sveti plemenitemu pokojniku večna luč. Sorodnikom, zlasti hčerama Viktoriji in Elviri, izrazimo iskreno in globoko sožalje.

IZ RUPE

Že zopet moramo sporočiti žalostno vest iz naše vasi. V ponedeljek smo pokopali 17-letnega peka Franceta Mazzochina, ki se je smrtno ponesrečil v nedeljo okoli polnoči na Tržaški cesti. Ponesrečenec se je s prijateljem Severinom Cotičem vračal na motornem vozilu s semnja v Gorici. S. Cotič se je takoj podal v mesto, da obvesti Zelene križ. Ko se je pa vrnil, ni na mestu nesreče našel več prijatelja, ker sta ga medtem že pobrala financarja, ki sta tudi poskrbela, da so s prvim avtomobilom mladeniča odpeljali v bolnico Brigata Pavia. Tu je kmalu umrl, ne da bi prišel k zavesti.

Naj mladeniču sveti večna luč. Njegovim preostalim izrekamo iskreno sožalje.

DOBRI OTROCI

Na šolskem skrbništvu v Gorici se je sestal odbor za »Apostolat dobrote na šolah«. Odbor je proučil predloge, kateri šolski otroci iz goriške pokrajine so se med letom odlikovali po pridnosti in dobroti srca. Izmed mnogih so izbrali štiri. Med temi sta tudi dva slovenska šolarja. Ena je Zorčica Nadja, učenka III. razreda ljudske šole v Sovodnjah. Mala Nadja je v šoli prav pridna, še bolj jo pa ima vse rado, ker je tako dobrega srca, da vse privoščiti drugim in si sebi odreče. Vsako sladkarijo nese domov bratcem; mami vedno pomaga pri delu na polju in v kuhinji. Z revnimi sošolci deli vsak kosček kruha. Zato je po pravici zaslužila pohvalo in nagrado, ki jo je odstopila mami, da kupi potrebnega za bratce.

Drugi zgled dobrega srca je učenec petega razreda osnovne šole v Ruči Klemše Vladko. Prvi je v razredu, je blagega srca in silno rad čita. Svojo požrtvovalnost do bližnjega je pokazal letos v februarju, ko je z nevarnostjo za svoje življenje rešil na mirenški cesti malega otroka, ki bi ga bil avto skoraj pevozil.

Nagrajena sta tudi Pavel Orlando iz Tržiča in Pessotto Amalija iz Gorice.

Ti dobri otroci naj bi bili živ zgled vsem našim šolarjem!

»PRIHODNJA NEDELJA« V GORICI

V nedeljo je SNG iz Trsta odigralo novo slovensko dramo Prihodnja nedelja, ki jo je napisal tržaški pisatelj prof. Josip Tav-

čar. S svojim prvim delom je pisatelj vsekakor izpričal svojo dramsko sposobnost. Pribiti je tudi treba, da mu gre zasluga, da se je med prvimi lotil težke problematike, ki jo Slovenci doživljamo in jo bomo bržkone še dolgo zaradi radikalne kulturne in socialne revolucije povojnega časa. Gospod Tavčar je to problematiko po svoje zajel in podal, do česar ima kot svoboden kulturni ustvarjalec polno pravico, čeprav se mnogi z njegovim gledanjem ne strinjajo. Njegova drama ima vsekakor umetniško vrednost. Spretni igri tržaških igralcev gre zasluga, da je bila ves čas naravna, zares dramatično in na nekaterih mestih celo pretresljivo podana. Doživljanje današnje tragične problematike našega naroda je izsililo pri gledalcih večkrat bridke solze in prošnjo do Vsemogočnega, da jo zmagovito dotrpimo.

SMRT DOBREGA ZDRAVNIKA

V soboto je umrl načelnik pokrajinskega urada ENPAS dr. Walter Stritoni, ki so ga zaradi njegovega milega značaja spoštovali vsi Goričani. Naj sveti plemenitemu pokojniku, ki so ga pokopali v ponedeljek ob obilni udeležbi oblastev in meščanstva, večna luč.

OB SEMNJU SV. ANDREJA

Kakor običajno, je bilo tudi letos v okviru semnja sv. Andreja tekmovanje med najlepšimi izlozbami trgovcev v mestu. Posebna komisija, sestavljena iz predstavnikov Zveze trgovcev, ENAL-a in goriške občinske uprave, je priznala prvo nagrado med trgovci oblačilnih potrebščin g. Silviju Bressaniju, drugo Gallianu Zitterju in tretjo Leopoldu Larisu. Med trgovci jestvin so se s svojimi okusno urejenimi izlozbami najbolj odlikovali gg. A. Orzan, Fausto Mungherli in Cremonese Pellizon. Priznanje v tretji skupini pa so zaslužili prodajalna dišav Gremese, trgovina Koren na korzu Italia in zlatarna g. Russiana. Pohvalo za udeležbo pri tekmovanju so želi še razni trgovci, med njimi tudi Katoliška knjigarna, trgovina g. Bojana Čuka in trgovina Standa.

ZIMSKA POMOČ

Že v zadnji številki smo poročali, da je goriški prefekt pozval vse urade, javne ustanove, organizacije svobodnih poklicev in sindikate, da prično nabirati prispevke za zimsko pomoč. Nabrani denar je treba položiti na tekoči račun št. 004372 R pri goriški podružnici Banca Nazionale del Lavoro. Denar se pa lahko izroči tudi na prefekturi.

IZBOLJŠANJE PAŠNIKOV

V sodelovanju s Pokrajinskim kmetijskim nadzorništvom je Goriška trgovinska zbornica razpisala dvoletni natečaj za izboljšanje pašnikov na Krasu. Med tekmovalce bo razdelila en milijon nagrad. Prva znaša 100 tisoč lir, druga 80 tisoč, dve po 50 tisoč, 4 nagrade po 30 tisoč, 30 nagrad pa po 20 tisoč lir.

Natečaj je namenjen kmetovalcem občin Zagraj, Sovodnje, Foljan, Ronke, Tržič in Doberdob. Razna izboljšanja na pašnikih, kakor n. pr. odstranitev kamenja, očiščenje grmičevja in škodljivih trav, zgradnja zidov, preoravanje zemlje itd., morajo biti izvedena najkasneje do 31. marca 1959. Prošnje je treba vložiti na posebnem vzorcu, ki ga dobiš pri Goriški trgovinski zbornici in pri Kmetijskem nadzorništvu v Gorici ali pri njegovih podružnicah na podeželju.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ŠEMPETER SLOVENOV

Na našem občinskem uradu se je pred kratkim dogodilo nekaj nenavadnega. Nekega jutra je stopil v urad lepo oblečen fant. Uradnikom se je predstavil kot italijanski kralj in od njih zahteval, da mu prinese kraljevsko uniformo. Uradniki so takoj spoznali, da se fantu meša. Toda ker je čedalje bolj odločno postavljaj svojo zahtevo, so poklicali orožnike. Ko jih je fant zagledal, je iznenada tako hitro zbežal, da ga niso mogli več najti. Pozneje se je oglasil v Čedadu in brez cilja taval po mestu. Končno je stopil v neko hišo in začel pobirati, kar mu je prišlo pod roke. Gospodar je poklical orožnike, a ko jih je fant videl, je izvlekel iz žepa veliko rezilo ter jim začel groziti. Nesrečnega »kralja« so seveda razorožili, poklicali zdravnika, ki ga je odposlal v videmsko umobolnico. Nesrečni fant je Božo Blazutič iz Puoja v Gorenjem Brnasu.

Zvedeli smo, da je visoki komisariat za zdravstvo v Rimu nakazal po prizadevanju senatorjev Pelizza in Tessitorija 300 tisoč lir za zdravstvene naprave v šoli pri Tricikih v dreški občini, 400 tisoč lir za zgradnjo odtočnih kanalov v Petjahu ter 350 tisoč za popravo vodovoda v Landarju. Čudimo se, da ta majhen vodovod tako pogosto popravlja.

IZ CEPLETIŠČ

Pred kratkim se je precej hudo ponesrečil 82-letni domačin Jožef Vogrič. Ko se je s polnim košem kostanja vračal domov, je zaradi pretežkega bremena zgubil ravnotežje in se zakotalil po strmini. Ker je tukajšnja mladina povečini v tujini, se morajo pač naši ubogi starčki in starejše ženice ubijati z domačim delom. Pri padcu si je ponesrečenec zlomil obe roki. Prepeljali so ga v če-

dadsko bolnico, kjer se bo, če pójde vse prav, zdravil najmanj 40 dni.

IZ TARPEČA

V kamnolomu pri Ažli je plaz kamnja zasul 48-letnega delavca Petra Korena. Njegovi sodelavci so mu takoj priskočili na pomoč in ga z avtom odpeljali v čedadsko bolnico. Zdravniki so ugotovili, da ima zlomljena ramena, roko in desno stegno. Upajo pa, da bo kljub hudim poškodbam ozdravel v 40 dneh.

IZ SOVODENJ

Naša občinska uprava je v zadnjih časih postala zelo podjetna. Med drugim namera va zgraditi občinski dom, saj je znano, da se uradi sedaj nahajajo za silo v šolskih prostorih. Gradbeno zemljišče so občini darovali nekateri sovodenjski posestniki. Tudi v Mašerah mislijo zidati, in sicer novo šolo. V ta namen je občinska uprava že zaprosila v Rimu za 10 milijonov posojila.

V zadnjem času zidajo po vseh vaseh ob meji lepe moderne šole; ne vemo pa, kam bodo šli po otroke, ki se jih vedno manj rodi in jih mnogo spravljajo tudi v razne mestne zavode. Naš občinski svet je pred kratkim celo sklenil ukiniti službo babice, češ da je rojstev tako malo, da se ne splača več vzdrževati babice v Sovodnjah in da to službo lahko opravlja babica iz Šempetra.

IZ GORENJEGA BRNASE

Pred tednom dni se je pri nas razširila vest, da je na svojem domu blizu Čedada umrl župnik g. Marij Fort, ki je dolgo služboval v naši fari.

Naučil se je slovenskega jezika in je v cerkvi molil, pel in pogosto tudi pridigal slovenski, čeprav so predstojniki nanj pritiskali, naj ravna drugače. Ljudje so ga imeli zelo radi.

Novica je globoko presunila vse ljudstvo. V vasi so otožno zapeli zvonovi in vsi verniki so se zvečer zbrali, da zmoliyo rožni venec za pokojnika. Naslednji dan so v velikem številu šli v Čedad, da se udeležijo pogreba.

Toda pogrebce je čakalo veliko presenečenje. Pred vrati so našli župnika, ki je začudeno gledal svoje bivše farane. Ko je zvedel, za kaj gre, je zavladao veselo razpoloženje. Pri kozarcu dobre domače kapljice so mu farani voščili še mnogo let zdravja.

Sedanji furlanski župnik, ki vpije nad tistimi, ki se v cerkvi drznejo zmoliti očenaš v materinem jeziku in ki križem gleda tudi zunaj cerkve, ko sliši govoriti slovenski, se je lahko tudi ob tej priliki prepričal, katere duhovnike ljubi naše verno ljudstvo.

IZ RAJBLJA

Česar ni nihče pričakoval, se je vendar žal zgodilo. V torek prejšnjega tedna je ravnateljstvo razglasilo zaporo rudnika, ki bo trajala, dokler se ne vzpostavi redni delovni urnik. Sodijo, da je do tega usodnega ukrepa prišlo s privoljenjem videmske prefekture, saj sta se dan prej v Rajblju pojavila videmski podkvestor in orožniški poveljnik iz Tolmezza. Po razglasu zapore so po našem naselju ves dan krožili orožniki, ki so verjetno bili v skrbeh, da bi ne prišlo do kakšnih neredov. Naše delavstvo pa je ohranilo dostojanstven mir in red. Stavkovni odbor, ki ima zaporo za protizakonito dejanje, je odredil spored nadaljnjih stavk. Delavce krepi zavest, da je pravica na njihovi strani. V tolažbo in vzpodbudo jim je zlasti, da jih v pravični borbi podpira vsa javnost. Kakšen duh prešinja delavstvo, pričča tudi to, da so otroci rudarjev odklonili darila, ki so jim jih gospodarji ponudili ob prazniku sv. Barbare, zaščitnice rudarjev. Po svojih sindikalnih predstavnikih, poslancih in senatorjih je delavstvo takoj obvestilo o dogodku oblasti v Rimu in od njih zahtevalo primernih in hitrih ukrepov.

15

V SONCU IN SENCİ

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Iz Lombardije in Benečije so se stekala na cesarjevo mizo vedno bolj vznemirjajoča poročila.

Krik po svobodi

Že dunajski kongres je Italijo razbil in jo izročil avstrijskim polkom in vojvodom v oblast. Po vstajah in osvobodilnih borbah v letu 1848 je dunajska vlada sicer zatrla odpor italijanskih domoljubov, a ni mogla preglušiti klika po svobodi, ki se je v tisočerih oblikah pojavljaj med vsemi sloji.

Franc Jožef je vestno prebiral poročila grofa Radeckija in guvernerjev o položaju v podkraljestvu in o razpoloženju ljudstva. Čital je o študentovskih izgredeh na univerzi v Paviji; zvedel je, da so se uradniki pri vojaških naborih dali podkupiti; slišal je o kroških v plemiških družinah, kjer so peli protiaustrijske pesmi in šivali damske kroje v barvah italijanske zastave. Pohvalil je policaje, ki so zasačene gospe z biči pretepli. Ves iz sebe je bil mladi cesar, ko ni mogel guverner v Benetkah izslediti patriotov, ki so za hrbtom orožnikov obesili na

Markovem trgu velikansko italijansko tribarvnico.

Niše niso pomagala preganjanja, zapiranje in obešanje junaških domoljubov. Klic po svobodi se ni dal takrat in se tudi danes ne da prebosti z bajoneti!

Največja odgovornost za vsa nasilja pada na Franca Jožefa, ki se je v svoji vzvišeni trmi imel za izvrševalca božje volje, tudi kadar je podpisoval obsodbe proti borcem za svobodo. Že nekaj let pred obiskom v Italiji je zapravlil spoštovanje podložnikov do sebe in oblasti.

Zgodilo se je leta 1852 v Mantovi, ko je odposlanstvo pod vodstvom tamkajšnjega si voľasega škofa prosilo maršala Radeckija, naj ne obesijo duhovnika Tazzolija in štiri njegove tovariše, osumljene veleizdaje. Stari maršal je bil sicer trd vojak, a vendar so ga prošnje ganile. Segel je škofu v roke in mu dejal: »Žal mi je, da ne morem ničesar storiti, pomiloščenje ni od mene odvisno. Tu so višji in neodjenljivi činitelji.« Pod »višji« je bil v Italiji znan cesar, beseda »ne-

odjenljivi« je pa cikala na cesarjevega prvega zaupnika in pribočnika grofa Grünneja.

Tazzoli in mučeniki belfiorski so umrli na vislicah.

Leto zatem je bilo s cesarskim odlokom zaplenjeno vse premoženje 978 lombardskim plemiškim družinam, katerih člani so bili osumljeni zvez z domoljubi. Takrat je avstrijska diplomacija prvič križala meče z italijansko, katero je vodil spretni Cavour, podpiran od Anglije in Francije.

Avstrija prihaja prepozno

Počasi se je tudi avstrijskim politikom posvetilo, da država s policijsko upravo ne bo mogla daleč priti. Zato je bil v novembru 1856 pripravljen obisk cesarske dvojice Italiji. Francoski cesar Napoleon III. je pa že takrat sarkastično pripomnil: »Avstrija pride vedno prepozno, bodisi z armado, bodisi z idejo.«

Preprozen je bil tudi omenjeni obisk, pri katerem naj bi Elizabeta s svojo lepoto in ljubeznivostjo pridobila izgubljena nagujenja italijanskih podložnikov za habsburško hišo.

Pot je peljala vladarski par skozi Ljubljano. Tu je cesarica obiskala uršulinski samostan. Ko je zvedela, da se nahajajo v oskrbi pri sestrah tudi tri črnske deklince, jih je brž poklicala, obdarovala s slaščicami in se sreha jala z njimi po mestnih ulicah.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

JOSEPH CONRAD

Pisatelj «Senčne črte»

Te dni se spominjajo v Angliji, na Poljskem in tudi drugje po svetu stoletnice rojstva velikega poljsko-angleškega pisatelja Josepha Conrada. Celotno med preprostimi bralci je malo takih, ki bi ne poznali tega imena, saj je Joseph Conrad eden največjih romanopiscev modernega časa in klasič svetovnega romana, prav gotovo pa največji pisatelj pustolovskih in pomorskih romanov vseh časov. Od njega so se takega pripovedništva učili vsi moderni pisatelji, tudi Jack London in vsem je ostal nedosežen vzor.

Njegov znameniti roman Rešitev se začneja z besedami: »Ponekod plitvo in ponekod globoko morje, ki pljuska in buči ob obalah tisoč velikih in majhnih otokov Malajskega otočja, je že stoletja torišče pustolovskih dejanj...«. Toda s temi besedami bi se lahko začeli tudi mnogi njegovi romani, ker se tudi dogajajo v tistem daljnem, eksotičnem in bajnem tropskem okolju. Nihče ne zna tako kakor Conrad pričarati bralcu tropskih noči na morskem obrežju ali na jasah sredi džungel, obupnega občutka osamljenosti in moralnega razkroja, ki mu podležejo Evropejci na daljnih samotnih otokih in na plantažah sredi močvirij na Malaji ali Sumatri ali divjo romantičnost morskih voženj med tropskimi pristanišči. Nihče tudi ne zna tako prikazati nenavadnih človeških značajev in tipov, ki se kladijo po daljnih krajih in iščejo bodisi na pošten ali nepošten način sreče.

ZALOSTNA MLADOST

Joseph Conrad se je rodil 4. decembra 1857 kot sin poljskih staršev v Berdichevu v Ukrajini. Njegovo pravo ime je bilo Korzeniowski. Pozneje so se starši preselili v Varšavo, a bil je še prav majhen, ko so ruska caristična oblastva pregnala očeta (mi bi rekli konfinirala) v pušo severnorusko mesto Vologdo. Tam je preživel Joseph Conrad svoja deška leta. Ko je očeta pobrala smrt, se je družina preselila v Krakov, ki je bil tedaj avstrijski. Ko pa je dopolnil Joseph sedemnajst let, se je na lastno pest odpravil po svetu. Prispel je do Marseilla, kjer se je vkrcal kot pomožni mornar na ladjo, s katero je odpeljal proti zahodnoindijskim otokom in Južni Ameriki. Na svojih vožnjah po morju in iz pogovorov z mornarji v pristaniščih je spoznal, da je mornarsko življenje še najprijetnejše na angleških ladjah. Zato je sklenil, da bo odslej služil le še na ladjah z angleško zastavo. V tem je bila njegova sreča, ker je dobil tako tudi možnost, da je izpopolnil svojo izobrazbo in si pridobil kapitansko diplomato ter angleško državljanstvo. Toda pri neki odpravi po reki Kongo je imel smolo, da se je stvar slabo končala ter je zbolel še za malarijo. Tako ni mogel več dobiti kapitanske službe. Ker pa brez morja in prigod ni mogel živeti, jih je začel doživljati v domišljiji. Začel je pisati.

PISATELJ SELE S 37. LETOM

Tedaj je bil star 37 let. Pisal je v angleščini, o kateri pravijo tudi današnji kritiki, da je jasna in krepka, četudi angleščine v izgovorjavi nikoli ni popolnoma obvladal. Ostal mu je za vedno tuj naglas. Novost in odlika Conradovih pustolovskih romanov je bila v tem, kot pravi neki zgodovinar književno-

sti, da je kot prvi »prenesel vse duševno dogajanje z vso doslednostjo v stvarno-zemljepisni okvir. Njegovi ljudje ne iščejo uresničenja svojih želja v temnih pisarnah in študijskih sobah in ne v vele-mestnih salonih in tudi ne v klatenju kar tjavendan po svetu, ampak v dejanjih s čisto konkretnimi nalogami, a v čisto novem, nenavadnem, četudi stvarnem okolju. Duševna napetost njegovih junakov se izživlja v boju z elementi, z osamljenostjo, z džunglo in morjem, z vročino in neznošnim ozračjem, s sovražnimi domačini in belimi brezvestneži.

Napisal je veliko število romanov, ki so vsaj nekateri prevedeni najbrž v vse kulturne jezike sveta.

PISAL JE S TEŽAVO

Pri vsej številnosti njegovih del pa je zanimivo, da je pisal z izredno težavo. Po cele mesece je živel sam zase, odrezan od sveta, da bi se lahko bolj osredotočil na svoje delo, a kljub temu se mu je dogajalo, da ves dan in pol noči ni spravil na papir več kot nekaj vrstic in še tiste je preklel. »Ta vražja literatura me bo duševno uničila«, je večkrat rekel. Nekoč je izjavil: »Zagotavljam vam, da moram zbrati vso svojo odločnost, da se ne zaletim od onemogle jeze z glavo v zid. Najrajši bi tulil in škripal z zobmi od besa...«. S takim trudom je pisal knjige, ki se nam danes zde napete in napisane z največjo lahkoto. Ko jih beremo, imamo občutek, kot da jih je napisal v eni sapi.

V slovenščino je preveden njegov kratki roman Senčna črta, Črnc z Narcisa in še kaj. Naslov Senčna črta pa je čudno simboličen tudi za njegovo življenje. Tudi on je prestopil tako črto, ko je pustil za seboj svojo mladost in svojo domovino ter se vkrcal na tujo ladjo, kjer je našel popolnoma drugačno življenje, drugačno ime in drugo domovino; in še drugič je prestopil »senčno črto«, ko je pustil za seboj svobodno življenje na morju in postal človek peresa in študija.

— o —

DRŽAVNI LEKSIKON

Znana Görres-Gesellschaft, ki ima namen širiti katoliško znanost v Nemčiji, je že leta 1876 začela izdajati veliko enciklopedijo Staatlexikon. Nacisti so to znanstveno družbo razpustili. Delovati je pa začela znova leta 1949. Ogromni leksikon, šesta izdaja, je pa začela izhajati šele letos. V tem zvezku, ki se odlikuje po skrajni znanstveni natančnosti, so po abecednem redu obdelana poglavja o sodobni državi in današnji družbi. Novo izdajo tiska založba Herder.

KULTURNE VESTI

* 7. decembra je izšlo pri založbi Vallecchi v Florenci novo, še neobjavljeno delo Giovannija Papinija »Giudizio universale«, to je Sodni dan. Knjiga obsega 1400 strani. V njej opisuje pokojni pisatelj sodni dan, kakor si ga je zamišljal. Pred angleškim sodiščem se opravičuje za svoja dejanja več stotin bolj ali manj slavnih osebnosti iz svetovne zgodovine. Papini je pisal delo z velikimi presledki od leta 1940 do leta 1952.

* V Parizu so podelili letošnjo literarno nagrado »Femina« (v razsodišču so namreč same ženske) pisatelju Christianu Megretu za roman »Carrefour des solitudes« (Križišče samot). Megret je star 45 let. V nagrajenem romanu vzporedno opisuje zgodbo od Nemcev ujete ukrajinske partizanke in ameriškega črnškega vojaka, ki se šele na koncu srečata.

* V Ljubljani so pretekli teden odprli veliko razstavo sodobne italijanske grafike. Zastopani so na njej najboljši umetniki. Razstava je urejena v Moderni galeriji. Slovenski tisk ji posveča veliko pozornost, prav tako tudi hrvaški.

* V Jakopičevem paviljonu (ki spada tudi pod okrilje Moderne galerije) pa bodo odprli v petek, 13. decembra, razstavo osmih odličnih furlanskih slikarjev. Zastopani bodo Fred Pittino, Giuseppe Zigaina, Anzil, Enrico De Cillia, Carlo Ciussi, Cesare Mochiutti, Anna Maria Zecchinato in Tranquillo Marangoni.

Umrli je Ferdo Kozak

V nedeljo popoldne je umrl v ljubljanskem sanatoriju Emona pisatelj Ferdo Kozak. Star je bil 63 let.

Rodil se je v Ljubljani, kjer je tudi napravil srednjo šolo. V Pragi pa je študiral slavistiko. Dolga leta je nato poučeval na klasični gimnaziji v Ljubljani. Med drugo svetovno vojno so ga zasedbene oblasti zaprle in nato konfinirale v južni Italiji. Plod teh njegovih doživljajev je knjiga »Popotovanje sem v domovino«, ki je izšla pred nekaj leti in za katero je prejel tudi najvišjo slovensko književno nagrado.

V povojnem času je izdal še dve drugi knjigi: Clanki in zapiski ter Od vojne do vojne. Urejal je precej časa reviji Novi svet in Našo sodobnost ter se udeleževal tudi političnega življenja. Bil je poslanec ljudske skupščine LR Slovenije in zadnji čas njen podpredsednik. V prvi slovenski povojni vladi je bil minister za prosveto.

Literarna zgodovina se bo pa morda najbolj spominjala njegovega dela pri urejanju predvojne revije Sodobnost, s katero je ustvaril novo, pomembno marksistično usmerjeno revijo v slovenskem slovstvu.

Pogreb je bil v sredo popoldne v Ljubljani na državne stroške.

— * —

JOZE CESAR V OBCINSKI GALERII

Že zelo dolgo se ni predstavil tržaški javnosti (če izvzamemo njegove scenografije) slikar Jože Cesar, čeprav si je marsikdo želel, da bi dobil vpogled v njegovo ustvarjanje zadnjih let. Vsem tem sporočimo prijetno novico, da bo Cesar priredil januarja v občinski galeriji (v občinski palači) samostojno razstavo. Dolgo je moral čakati, da so rešili njegovo prošnjo, a končno je le uspel. Potrpljenje je božja mast... in naši umetniki je prav veliko porabijo.

ZVOČNI ARHIV

Na zadnjem državnem zborovanju etnografov ali narodopiscev v Rimu je bilo sklenjeno, da se uredi pri državni diskoteki (zbirki gramofonskih plošč) tudi zvočni arhiv. Z magnetofonskimi pripravami bodo narodopisci po vseh pokrajinah republike snemali na trak različna narečja ter njih posebnosti, kot so naglas, zvočnost in hitrost izgovorjave.

Prvenstvo v tej stroki ima Francoz Ferdinand Brunot, ki je že leta 1911 ustanovil v Parizu Arhiv besede. Ta proučevalec zgodovinskega razvoja francoskega jezika je postavil načelo, da je poleg pisave in tiska treba raziskovati še zvočnost in glas, če hočemo jezik proučiti do dna. Italijanski zvočni arhiv bo eden najmodernejših.

NEMSKA RAZSTAVA

V Rimu so 7. decembra odprli razstavo sodobne nemške umetnosti. Prikazali so slike od leta 1905 do danes. Iz Rima bodo razstavo prenesli v Milan. Letošnje poletje so pa nastopili italijanski umetniki v Monakovem. Te medsebojne razstave so v zvezi s kulturnim dogovorom, ki je bil podpisan ob zadnjem obisku predsednika Heussa v Rimu.

ZINKA KUNC-MILANOVA zagrebska operna pevka, ki je tudi nastopala v Metropolitan operi

* V Kranju izhaja nova revija z naslovom Gorenjska.

* Tudi v letošnji sezoni se bodo nadaljevali ljubljanski Kulturni razgovori v Križankah. Na prvem večeru je govoril znani prevajalec in izvedenec iz južnoslovanskih književnosti Tone Potokar.

* Vse prejšnje vesti o obsodbi štirih madžarskih pisateljev so se izkazale za netočne. Pred dnevi je madžarska uradna agencija M.T.I. naznanila, da je bila izrečena obsodba, ki se je glasila: Tibor Dery je dobil za sodelovanje v uporu devet let, Gyula Hay šest, Zoltan Zelk tri leta in Tibor Tardos poldrugo leto.

* Prihodnje leto bo verjetno prirejena razstava slovenske grafike v Benetkah, medtem ko bi nekateri predstavniki beneških umetniških krogov radi pokazali v Ljubljani dela sodobnih beneških slikarjev. Slovensko-italijanski stiki na področju umetnosti postajajo zelo tesni in kar prisični, kar je prav razveseljivo. To se odraža tudi v osebnih stikih, saj je zadnji čas obiskalo Ljubljano več odličnih italijanskih umetnikov in upravitvov galerij.

* Švedska založba Rabén & Sjögren je izdala knjigo o Jugoslaviji z naslovom »Ålska skogen, jugoslav« (Ljubi gozd, Jugoslovan). Naslov se nanaša na partizanstvo. Knjigo je napisala Willy Maria Lundberg, ki v njej popisuje svoje popotne vtise o deželi in ljudeh. Sorazmerno veliko piše o Slovencih.

* Ni še dolgo, kar je izšla tudi na Norveškem knjiga o Jugoslaviji. Napisal jo je Sigurd Evensmo, izšla pa je pri založbi Gyldendal pod naslovom: Vzhodno od zahoda in zahodno od vzhoda. Tudi Evensmo veliko piše o Slovencih.

GOSPODARSTVO

PRAŠIČEREJA IŠČE NOVO POT

Vedno več ljudi ne mara več slanine in sploh prašičje masti. Vso hrano si zabelijo z oljem ali z maslom. Zato je prašičja mast zelo poceni, slanino v drobni prodaji dobijo tudi po 260 lir za kg in še ceneje. Posledica je, da so prašiči poceni in da se je prašičereja skrčila, kar nam za Italijo povedo naslednji podatki:

V obdobju 1936-1940 je srednja letna poroščina slanine in masti znašala 3,7 kg na osebo, l. 1954 pa komaj 2,4 kg ali za dobro tretjino manj. L. 1949 je bilo v Italiji zaklanih 3 in pol milijona prašičev, l. 1954 pa en milijon manj. Če določimo za število prašičev v l. 1938 število 100, dobimo za l. 1955 število 68,8, kar pomeni, da se je v tem času število prašičev zmanjšalo za 31,2 odstotka.

Ni pa povsod tako. Danska šteje komaj 4 in pol milijona prebivalcev, a zakolje letno okoli 7 milijonov prašičev, ki jih zredijo kmetje, katerih posestvo presega le v prav redkih primerih 10 ha. Danci pa ne goje prašičev za mast, marveč predvsem za meso. Njihova pasma Landrace se odlikuje, ker imajo prašiči sorazmerno malo masti, a zato več mesa. Medtem ko imajo prašiči drugih pasem od 36 do 40% masti, presega mast pri pasmi Landrace le redkokdaj 25% celotne teže. Ta pasma je splošno razširjena tudi na Švedskem, v zadnjem času pa jo uvajajo tudi v druge države, kjer jo gojijo čisto ali pa tudi križano z drugimi. Pred leti so jo začeli gojiti tudi v Italiji in je danes precej razširjena v Markah, predvsem v pokrajini Macerata. Veliko prašičev imajo predvsem sirarne v Padski ravnini, ki so začele gojiti skoraj izključno le pasmo Landrace. Prašičje meso ima namreč sorazmerno dobro ceno.

V naših krajih se je prašičereja hudo skrčila. Malokdaj goji prašiče za prodajo. Naj jim bo zgornje v navodilo.

SODBA O NEBAKRENIH ŠKROPILIH

V Italiji imajo izvedenci za rastlinske bolezni posebno društvo Fitoiatria, ki je imelo 20. novembra zborovanje v Albi. Udeležba je bila odlična. Prisotnih je bilo malo manj kot 250 oseb, med njimi vsi najodličnejši italijanski izvedenci te stroke: vseučiliški profesorji, vodje ustanov in opazovališč za zatiranje rastlinskih bolezni, veščaki pri kmetijskem ministrstvu in drugi.

Na zborovanju so zlasti razpravljali o nebakrenih škropilih, ki naj nadomestijo modro galico. Zaključki vseh poročil se glase, da Zineb (Aspor) učinkuje proti glivičnim obolenjem, posebno proti peronospori, v mnogo višji meri kot katerokoli sredstvo, pridobljeno iz bakra (tudi modra galica). Poleg tega ima tudi zdravilna svojstva, ki bakteru popolnoma manjkajo, ker ustavi že nastalo obolenje, medtem ko ga baker samo prepreči, a ne more ustaviti. Zineb (Aspor) pospešuje rast in nikdar ne ožge rastlin, četudi ga rabimo v močnejši raztopini; ugotovljeno je, da pospeši tudi zorenje, večkrat tudi pomnoži pridelek in povzroči, da ima grozdje več sladkorja. Upoštevati je treba nadalje, da je njegova raba zelo enostavna. Krivo je mnenje, da zaradi Zineba (Asporja) listje prej odpade. Ta pojav ni odvisen od škropila, temveč od poznega napada peronospore in še v večji meri oidija. Po lanski po-

zebi so ugotovili, da so boljše pogonale tiste trate, ki so bile poskropljene z nebakrenimi škropili; ravno tako je ugotovljeno, da Zineb (Aspor) ne ovira ali zadržuje, kipenja in da niti malo ne vpliva na okus vina.

Pri Zinebu (Asporju) ostane nerešeno samo eno vprašanje, in sicer, kako napraviti, da bo škropilo še cenejše.

UVOZ PARADIŽNIKOV V NEMČIJO

Zapadna Nemčija uvozi letno nekaj deset tisočev vagonov svežih paradižnikov, in sicer od začetka maja do konca septembra. Največ jih pride iz Holandske, na drugem mestu je Italija, ki je lani poslala v Nemčijo 8.560 vagonov, letos pa 6.344, torej znatno manj. Paradižnikom iz Italije so letos začeli tekmovali balkanski paradižniki, predvsem iz Bolgarije, a tudi iz Jugoslavije in Romunije. Zanimivo je, da se na nemškem trgu pojavijo balkanski paradižniki bolj zgodaj kot italijanski.

KARL LINEE

Dne 13. maja 1707 — to je pred 250 leti — se je luteranskemu pastoru na Švedskem rodil sin Karl Linee, ki je začetnik znanstvene naravoslovja.

Njegova zasluga je, da so dobile vse rastline in živali svoje znanstveno ime v latinskem jeziku. Poleg tega je uredil vse živo stvarstvo v razrede, skupine, vrste, sorte in tipe. Njegovo delo je v glavnem ostalo, le tu pa tam se je kaj zmotil. Tako je našo smokev postavil v isto skupino z mahom in praproto, ker ni ugotovil, kako smokev cvete.

HORMONI ZA POSPEŠEVANJE IN ZADRŽEVANJE RASTI

Po odkritju hormonov, ki pospešujejo hitrejši razvoj rastlin, so sedaj v ZDA odkrili hormone, ki rast zadržujejo. Med temi hormoni je že v prodaji hidrazit. Trenutno je važen samo za lepotečne trate, kjer ljudje že-

le imeti nizke trave. Z vodno raztopino hidrazita poskropijo trato, kar rast zadrži, ne da bi usahnila trava.

ALGE — ŽIVALSKA KRMA

Alge so rastline, ki rastejo v močvirjih, jezicah in predvsem v morju. Poznamo več vrst alg in znanstveniki trde, da bodo alge glavna prehrana človeštva, ko se bo tako namnožilo, da ne bo kopna zemlja rodila dovolj pridelkov. Dotlej pa je še zelo daleč.

Na poskusnem vzrejalšču v Bridgetu (Anglija) so krmili krave z različno sestavljenimi obroki; v dveh je bilo tudi 10% moke iz alg. Krave so se s to hrano prav dobro počutile, količina mleka in maščobe se ni prav nič znižala. Izvedenci pravijo, da odgovarja vrednost 1 kg moke iz alg nekaj več kot polovico krmne enote (Krmna enota pomeni vrednost 1 kg ječmena).

GOVEJI HLEV POZIMI

Narava je poskrbela, da so živali zavaro-vane pred hudim mrazom: nekatere — n. pr. prašiča — varje debela plast masti, druge živali pa dlaka. Zato je popolnoma odveč prevelika skrb, da bi domače živali zaradi mraza preveč trpele. Popolnoma nezavaro-vane pa so živali pred smradom in dušljivim zrakom, na katerega prevečkrat naletimo, če pozimi odpremo hlev. Kako naj se v takem hlevu živina dobro počuti, kako naj bo zdrava, če pa mora stalno vdihovati amoniak in druge pline, ki se razvijajo iz iztrebkov, predvsem iz seči. Marsikdo pozimi prav redko izkida gnoj, poleg tega še dobro zadela okna in vrata; da ne bi mogla toplota iz hleva.

Vse to je zgrešeno. Živina potrebuje čiste-ga in zmerno vlažnega zraku — ne da ti kaplja raz stroga — potrebuje suhega nastilja, ki najbolj greje, in predvsem svetlobe. V hlevu naj bodo šipe, ne pa le okna, zadela-na z gnojem. Iztrebki spadajo na gnojnik, poskrbljeno pa mora biti, da se seč hitro od-teka v poseben zbiralnik.

Če le mogoče, ženi vsak dan živino na prosto, v sončnih in toplih dneh pa široko odpri okna in vrata.

SPORT PO SVETU

Tenis — V mednarodnem tekmovanju za Davisov pokal so ZDA premagale Filipine s 5:0. Amerikanci se bodo sedaj pomerili z Belgijo; zmagovalac dvo-boja pa se bo srečal z Avstralijo.

Nogomet — Crvena zvezda bo kmalu gostovala v Belgiji in v Maroku. Jugoslovanski prvaki bodo ver-jetno še odigrali kakšno srečanje v Tunisu ali v Franciji. Na sporedu so še druga gostovanja Jugo-slovanov. Beograd in Velež se pogajata za nastope v Vzhodni Nemčiji, Partizan namerava igrati v Fran-ciji in Zahodni Nemčiji, Vardar pa v Bolgariji.

Športni pregled

PRETEP NA IRSKEM

V sredo prejšnjega tedna je bila v Belfastu na sporedu kvalifikacijska tekma za svetovno nogometno prvenstvo med Severno Irsko in Italijo, ki pa je bila odložena, ker madžarski sodniki zaradi goste megle niso mogli z letalom odpotovati iz Londona. Namesto uradnega srečanja sta predstavnštvi odigrali prijateljsko tekmo, ki pa se je končala s splošnim pretepom — in z izidom 2:2 (1:1). Izgredi so povzročili vrsto protestov tako v Italiji kot v Veliki Britaniji. Italija se bo 22. t. m. v Milanu pomerila s Portugalsko, nato pa je na sporedu tretje srečanje z Irci. Italijani so v Belfastu nastopili v naslednji postavi: Bugatti; Corradi, Cervato; Chiappella, Ferrario, Segato; Ghiggia, Schiaffino, Bean, Gratton, Montuori.

JUŽNOAMERIKANCI VELIKI FAVORITI

Ameriška United Press je vprašala največje športne časopise na svetu, kako se bo končalo svetovno nogometno prvenstvo, ki bo prihodnje leto na Švedskem. Našteli so tri države, ki bodo po njihovem zasedle prva tri mesta.

Največ točk je nabrala Brazilija (11 prvih mest), in sicer 54. Sledita ji Argentina 52 (10) in Anglija 51 (10). Na četrtem mestu je Sovjetska zveza 34 (3), sledijo Madžarska 32 (2), Paragvaj 8 (2), CSR 6 (1), Francija 6, Švedska 5, Jugoslavija 4, Avstrija 2 in Mehika 1. Zanimivo je, da Zahodni Nemčiji nihče ni prisodil niti tretjega mesta, čeprav so danes Nemci svetovni prvaki.

Stava 15 — PO NASEM BO TAKO? — Stava 15

15. decembra 1957

1. ALESSANDRIA — ROMA	X 1
2. BOLOGNA — ATALANTA	1
3. FIORENTINA — JUVENTUS	X 2
4. INTER — GENOA	1
5. LAZIO — UDINESE	1 2
6. PADOVA — SPAL	1
7. SAMPDORIA — NAPOLI	X
8. TORINO — L. R. VICENZA	1
9. VERONA — MILAN	1 2
10. VENEZIA — TRIESTINA	1
11. ZENIT MOD. — TARANTO	1
12. LEGNANO — MESTRINA	1 X
13. VIGEVANO — P. VERCELLI	1 2
1. BARI — MESSINA	1
2. CATANZ. — FEDIT ROMA	1

MALI OGLAS

Trgovina v mestu išče 16 do 18-letno uradnico. Ponudbe se sprejemajo na upravi lista.

3

Za
naše
naimlajše
Zimsko
veselje

Rumena kača - vladar sveta

12

E. Wallace - R. B.

* Z namigom glave je poklical Ivanka k sebi; brez ugovora je prihitela. Nato se je obrnil k trojici, ki je molče strmela.

»Igrate se z ognjem,« je rekel počasi. »Vi, major Spedwell, ste bili nekoč v armadi, zato imate kaj pojma o časti. V vašo osebno korist vam pravim: pot, ki ste si jo izbrali, vas pripelje naravnost v ječo!... In ti, Fing-ho, rumena kača, pazi se! Že tretjič te opominjam. 'Zveza bratovskih rok' bo zgubila svojega vladarja — tvoji posli v Pekingu in ti z njimi boste šli k vragu!«

Narthu ni rekel ničesar. Obrnil je hrbet in zaloputnil vrata.

Ivanka ga je vsa vznemirjena čakala na koncu hodnika. V srcu je pa občutila neizmerno zaupanje v tega edinstvenega moža.

»Pojdiva h kosilu,« je rekel, »lačen sem kot volk. Od štirih zjutraj sem že na nogah.«

Molče sta se odpeljala v razkošno restavracijo. V avtu, ki si je s težavo utiral pot skozi mesto, ga je vprašala:

»Kdo je ta Fing-ho?«

Lynne se je zdrznil, kot da ga je zdramila iz sna: »Fing-ho? A, da, Kitajec kot drugi. Njegov oče je bil poštenjak. On pa je dosti študiral... ali pa je bil že od mladih nog pokvarjen.«

»Kdor ga posluša, bi dejal, da je oseba na mestu,« je odvrnilo dekle.

»Da, da, olikan; saj je študiral v Oxfordu in je doktor filozofije. Podpiral ga je Jože Bray, tepec velikodušni. Rad se je videl v vlogi podpornika. Dosti neumnosti je že zagrešil, ta pa je bila ena največjih.«

Pri mizi je Ivanka malo govorila. On pa je bil ves vesel in zgovoren. Proti koncu kosila je Ivanka izrazila strah, kaj ji bo stric rekel zaradi zamude.

»Nič se ne vznemirjajte, Ivanka. On ima zdaj druge stvari po glavi in nima niti časa, da bi vas okregal.«

Ponudil ji je, da jo odpelje do doma.

Z veseljem je dekle sprejelo, ker je imela še nekaj na srečo.

»Gospod Lynne,« je začela v zadregi, ki je sicer ni poznala. »Ta čudna poroka...«

»Čudna... kakor vsaka druga,« je Clifford mirno zavrnil. »Ne rečem, ko sem nosil še tisto brado. Ali se hočete morda umakniti?«

